

Vesti s Primorskega

"kultura" po naših vseh
Podfudo, julija 1936. — Od me-
seca maja je v Groharjevi hiši v
Podfudu vsako nedeljo javen
— javna pohujševalnica za
— kajti drugi teh prire-
ne obiskujejo.

Veliko aginstov kaže tudi že-
stvarski "dopolavoro" v Pod-
fudu s svojimi kinopredstavami.
Podfud se po večini ljubavni
in je udeležba, posebno od
— otrok, zelo velika. Pred-
— so filmi, za katere bi mo-
— otrokom vstop na vsak na-
— prepovedati, a jih celo vabi-
— sveda, vse samo zato, da se
— stroški, pa naj bo po-
— karkoli žel.

Čistilnica mineralnih olj
v Zavrhu pri Trstu
Za štiri mesece je tega, ko so
— gradnja zelo velike in
— čistilnice mineralnih olj
— leti je bila
— tovarna za olje, ki so jo po-
— napili. Prostor, ki ga bo za-
— ta tovarna, je dolg 1 km
— segal od bivše postaje pa do
— Banelli. Že sedaj delna na te-
— 700 delavcev. Njih število
— bo s časom povečalo na
— čistilnica bo last družbe
— Aquila in dela izvršu-
— A. Tecnico Industriale. De-
— bo končana konec tega leta
— v začetku prihodnjega. To-
— bo lahko predelala na leto
— 300,000 ton surovega
— V zalogi bo imela do 111,
— to petroleja, to je petina
— italijanske zaloge sploh, ki
— zadostuje za dva meseca
— za vso Italijo. Pri morju
— zgradili 415 m dolg pomol,
— katero bodo pristajale tudi
— 20,000 tonske ladje za
— Cevi bodo vzdane v po-
— in po teh bodo spravljali pe-
— in druge derivate na ladje.
— bo imela tudi lastno
— za natančno in petrolej-
— vagoni in druge priprave.
— raznih zgradb, strojne itd.
— imela skupno 70 bazenov za
— čiščenje tekočin. Za ves ob-
— bodo porabili 65 km cevi. Kot
— imo iz številke bo tovarna ze-
— ožestila.

Številke, ki govorijo...
Trst, junija 1936. — Iz sezna-
— danega od trgovske fa-
— zveze v Milanu, ki navaja
— kruha in živilskih po-
— je, razvidno tole: da je
— konzum kruha od januarja
— do januarja 1935 za 18 od-
— ostalo za pet od sto, do maja
— za nadaljnjih 1 od sto, osta-
— 1 od sto, do junija 1935 za
— ostalo za 4 od sto, do
— 1935 za 7 od sto, ostalo za
— 1 od sto, do avgusta 1935 za 18
— ostalo, ostalo za 12 od sto.
— je razvidno, da se
— kruha zmanjšal v te-
— dobrega leta za 53 odstotkov,
— ostalih živilskih po-
— pa za 36 odstotkov. —
— mora biti potem padec
— letnega leta na letošnjega,
— so se v teku tega leta cene
— živilskim potrebščinam
— razmere, razmere pa poslabšale.
— potrjuje tudi seznam o nalez-
— bolezni, ki dokazuje, da
— razmere razmere italijanske
— ljudstva leto za leto padajo,
— v letu 1935 je bilo 5,000
— obolenja na ošpicah več
— v letu 1934, dalje 2,875 slu-
— 2525 slučajev no-
— 4,778 slučajev obolenosti
— v letu 1934, Iz
— je razvidno, da so se v teku
— 1935 dvignile nalezljive bo-
— za 15,178 slučajev.

**Na Soči blizu Tolmina name-
ravajo zgraditi novo električno
centralo. Strokovnjaki podjetja
"Adriatica" iščejo sedaj prime-
ren teren. Po dosedanjih raču-
nih bo družba v to svrhu investira-
la 10 milijonov lir.**
V Vzhodni Afriki so te dni po-
slali večjo skupino pristanišnih
delavcev. Zaposleni bodo v pri-
staniščih Masaua, Magdiša in
drugih manjših lukah.
Blizu Opatjega sela je granata
ubila 9 letnega Josipa Kačica,
6 letnega Lojzka Pahorja in nje-
govoga 8 letnega brata Vladi-
mirja je hudo ranila.

**Pri Cerknem je na samotni
cesti omagal in umrl starček Jo-
sip Rutar iz Sv. Lucije. Zvečer
so ga našli neki poljski delavci,
ki so se vračali iz dela v Cerkno.
V terek so ga pokopali.**
V Brestju pri Kojskem je po-
zar prav tako uničil dom posest-
nice Franje Mariničeve. Pogo-
relo je tudi gospodarsko poslop-
je, v katerem je bilo 40 stotov
sena. Škoda znaša preko 15,000
lir.

**V Rihemberku so karabinjerji
te dni aretirali Franja Brica, ki
so ga osumili, da je pred 14 leti
na Pivki z več tovariši napadel
finančne stražnike. Stražnik**

**Stangnelli je bil tedaj v spopa-
du ubit. Brica so oddali sedaj v
goriške sodne zapore.**
Puljska mestna uprava je te
dni razpisala 19 nagrad za novo-
poročence v znesku 5000 lir. Na-
grade se bodo razdelile pod
gotovimi pogoji le zakoncem,
ki so italijanskega porekla in
imajo neoporočno politično pre-
teklkost.

**Postojnsko ljudsko posojilnico,
ki je bila v likvidaciji, je sedaj
na osnovi kraljevega odloka pre-
vzela tržaška "Cassa di rispar-
mio Triestina", ki je tudi že
drugič po deželi ponovno inter-
venirala v takih primerih.**
V tržaški pokrajini se je me-
seca junija rodilo 446 otrok, u-
mrlo je 312 ljudi, tako da je zna-
šal naravni prirastek 134 oseb.
Naravni prirastek na deželi je
bil sorazmerno štirikrat tolik ko-
lor v Trstu, prejšnji mesec pa
še večji.

**Labinjska občinska uprava je
nakupila več sto italijanskih
mašinskih knjizic za hrvaško šol-
sko deco. Knjige so že razdelili
otrokom.**
V Trstu in okolici imajo sedaj
10 večernih industrijskih šol,
med njimi tudi šole v Barkov-
ljah, Rojanu, pri Sv. Križu, na
Nabrežini in v Doberdolu. V zad-
njem šolskem letu je bilo vseh u-
čencev 4490. Letos nameravajo
ustanoviti tudi žensko večerno
industrijsko strokovno šolo.

**Vsi rezervni častniki s podro-
čja goriškega vojaškega okrožja
so bili te dni, kakor poroča "Gaz-
zettino", vpoklicani k orožnim
vajam. Kakor vse kaže, bodo od-
poslani v južno Italijo, kjer se
bodo prihodnji mesec vršile ve-
like vojne vaje.**
V Rubijah pri Gorici je skočil
s tira potniški vlak, ki je prihajal
iz Trsta. K sreči je vlak, ki je
baš odhajal s postaje, vozil še
počasi, tako da ni bil noben pot-
nik težko poškodovan. Promet je
bil za nekaj ur prekinjen. To je
bila v kratkem času, odkar so
progo Trst-Gorica-Videm elektrifi-
cirali, na tej progi že druga že-
lezniška nezgoda.

**Vsi rezervni častniki s podro-
čja goriškega vojaškega okrožja
so bili te dni, kakor poroča "Gaz-
zettino", vpoklicani k orožnim
vajam. Kakor vse kaže, bodo od-
poslani v južno Italijo, kjer se
bodo prihodnji mesec vršile ve-
like vojne vaje.**
V Rubijah pri Gorici je skočil
s tira potniški vlak, ki je prihajal
iz Trsta. K sreči je vlak, ki je
baš odhajal s postaje, vozil še
počasi, tako da ni bil noben pot-
nik težko poškodovan. Promet je
bil za nekaj ur prekinjen. To je
bila v kratkem času, odkar so
progo Trst-Gorica-Videm elektrifi-
cirali, na tej progi že druga že-
lezniška nezgoda.

**V Voleh pri Tolminu se je
pripetila huda nesreča. Rutarje-
vina otrokoma, 9 letnemu Roma-
nu in 4 letnemu Josipu. Oba sta
se igrala na dvorišču domače hi-
še skupno z nekim bratrancem.
Nekje so našli manjšo količino
smodnika in jo zažgali. Nepriča-
kovano velik plamen je opazil
vse tri dečke. Najstarejši med
njimi je dobil tako hude opekli-
ne, da jim je kmalu nato podle-
gel. Ostala dva so prepeljali v
goriško bolnišnico. Josip Rutar
je dobil teže opekline, vendar
bo tudi on okreval.**

**V Stanežu pri Gorici se je
pred dnevi ponesrečil 42 letna
Alojzija Vidmarjeva. Na ognji-
šču je razlila bencin, ki se je na-
glo užgal in ji je plamen udaril
v obraz. Prepeljali so jo v gori-
ško bolnišnico, kjer je kmalu
nato zaradi opeklin umrla.**
V Boveu je pogorela žaga Jo-
sipa Hrovata. Zgorelo je tudi
mного lesa. Požar je napravil za
30,000 lir škode.

**Pred goriškim sodiščem se je
vršil proces proti duhovniku Lu-
ki Anderwadu, ki je bil znan fa-
šist in nekaj časa tudi politični
tajnik neke goriške krajevne or-
ganizacije fašistovske stranke.
Bil je obtožen zaradi neklih pre-
stopkov proti javni morali. Sodi-
šče je ugotovilo, da je kriv in je
bil Anderwad obsojen na 7 me-
secev zapor. Proti tej obsodbi
pa se je pritožil pri prizivnem
sodišču v Trstu, ki ga je sedaj
oprostilo sleherne krivde in kaz-
ni.**

V Dornbergu so pred nekaj te-

**dni aretirali posestnika Ivana
Brica. Goriška konfinacijska ko-
misija ga je sedaj obsodila na 5
let internacije. Odvedli so ga v
neki kraj v južno-italijanski po-
krajini Potenzi. Doma je ostala
žena in pet otrok.**
Vogrski župnik Franc Štolfa,
ki ga naši ljudje dobro poznajo
zaradi njegove preteklosti, je bil
postavljen pod policijsko nadzor-
stvo za dobo 2 let.

**"Italia Redenta", znana fa-
šistovska šolska družba, ki deluje
le v Julijski Krajini in južni Ti-
rolski, namerava jeseni otvoriti
30 novih ljudskih šol v raznih
manjših vaseh po vsej deželi.
Število njenih tako zvanih kmet-
skih ljudskih šol v Julijski kraji-
ni se bo tako povzpelo na 160.
Deloma je družba tudi zaradi te-
ga razpisala 100 novih učitel-
skih mest, o katerih smo pred
kratkom že poročali.**

**Po odredbi vlade so pričeli po
vseh državah v torkih in sredah
spet prodajati vse vrste mesa,
kar je bilo za časa sankcij prepo-
vedano. Zaradi te omejitve so bi-
li v precejšnji meri oškodovani
ne le vsi mesarji, nego tudi ho-
telirji, restavraciji in gostilni-
čarji, ki v omenjenih dveh dneh
svojim gostom niso smeli servi-
rati vseh mesnih jedi.**

**Na Opčinah pri Trstu je sredi
junija neki avto povozil znanega
trgovca, 70 letnega Stefana Oz-
biča iz Repen Tabora. Nearečni
starček si je prebil lobanjo.
Zdravili so ga v tržaški bolnici, a
zaman. Pred 14 dnevi je umrl.
Pokopali so ga ob veliki udelež-
bi ljudstva iz vseh bližnjih kra-
jev v njegovi domači vasi.**

**Iz tržaške fašistovske zveze je
bilo izključenih 11 fašistov. Med
njimi je večina slovenskega po-
rekla. Kakor pravi uradni ko-
munik, so prelomili fašistovski
prisoje, pokazali popolno nedi-
cipliniranost in niso pravilno izpo-
lnovali svojih fašistovskih dol-
žnosti.**
V Puli so bile zaradi kršenja
odredb pokrajinskih oblasti gle-
de cen v prometu na drobno
kaznovane z zaporom lokalov za
nekaj dni trgovke Marasich, Pe-
rin in Kamenar.

**V Addis Ababi je umrl pomor-
ščak Josip Smilović z Reke. Pre-
stajal je vse napore v zadnjih me-
secih. Pred kratkim pa je obolen
in te dni je v vojaški bolnišnici
boleznj podlegel.**
Tržaški listi so še meseca ju-
nija napovedovali, da se bo v pr-
vih 5 letih v osvobodeno Abesini-
jo gotovo naselilo okrog 5 mili-
jonov italijanskih kolonistov.
"Popolo di Trieste" pa je spričo
zadnjih dogodkov v Vzhodni Af-
riki sedaj že znatno zmanjšal to
število. List pravi v nekem po-
lemičnem članku, ki je deloma
naperjen proti beneški in sploh
italijanski konkurenci, da se bo-
do po najnovejših računih izse-
li iz Italije v Abesinijo v prihod-
njih 10 letih 4 milijoni ljudi.

**V Siciliji v Istri se je pri pol-
jskem delu smrtno ponesrečil 42-
letni kmečki posestnik Ivan Sa-
rič. Prepeljali so ga v puljsko
bolnišnico, kjer je poškodbam v
nekaj dneh podlegel.**
V Komnu je pred dnevi pogo-
relo gospodarsko poslopje posest-
nika Josipa Kodriča. Ogenj mu je
uničil tudi večjo količino sena in
vse poljsko orodje. Škoda znaša
10,000 lir.

**Ali ste že naročili Prosveto
ali Mladinski list svojemu
prijatelju ali sorodniku v
domovino? To je edini dar
trajne vrednosti, ki ga za
mal denar lahko polijete
svojcem v domovino.**

Organizator spravil Londona v zadrego

**Pozval ga je, naj se za-
vzame za jeklarke
delavce**

Pittsburgh, Pa. — (FP) —
Alfred Mossman Landon, ki se
trudi, da ovrže obdolžitve, da je
sovražnik organiziranega delav-
stva, je trčil ob novo zapreko, ko
ga je Philip Murray, predsednik
odбора za organiziranje jeklar-
skih delavcev, brzojavno pozval,
naj pokaže svoje prijateljstvo do
delavstva dejansko, ne samo z
besedami.

Murray je v brzojavi citiral
Landonovo izjavo v njegovem od-
govoru Normanu Thomasu, pred-
sedniškemu kandidatu socialistič-
ne stranke, "da imajo delavke
unije pravico pospeševati organi-
ziranje delavcev v industrijah,
v katerih delavci še niso organizi-
rani." Murray je pozval kansas-
kega gubernerja, naj pojasni,
kakšno stališče zavzema proti je-
klarskim kompanijam, katerih
pobojniki terorizirajo organizat-
orje, ki skušajo pridobiti jeklar-
ske delavce v trdnjavah jeklar-
skega trusta v unijo.

**"Mislim, da so časopisi pravil-
no citirali vašo izjavo," pravi**
Murray v telegramu. "Če je tako,
vas prosim, da stopite v stike s
vašim stricem W. T. Mossma-
nom, pravnim svetovalcem Jones
& Laughlin Steel korporacije, da
ugotovijo, ali so poročila o tero-
rizanju delavcev v jeklarnah te
družbe resnična."

Murray omenja v telegramu,
da špioni in kompanijski policaji
preganjajo organizatorje v Ali-
quippu, Pa., kjer ima Jones &
Laughlin Corp. velike jeklarne,
da je ta korporacija nedavno od-
pustila večje število delavcev za-
radi unijskih aktivnosti, da je za-
pretila lastnikom dvoran z dra-
stičnimi posledicami, če bodo da-
ljši prostori v najem uniji je-
klarskih delavcev in da je organi-
zirala odbor vigilantov, ki sedaj
grozijo organizatorjem, da jih
bodo s silo izgnali iz mesta.

"Ako ne boste javno povedali,
da ne odobrate teroriziranja
organizatorjev v tej trdnjavi je-
klarske korporacije, boste s tem
le dokazali trditve, da ste nekaj
mogočnega jeklarskega trusta",
se glasi zaključek Murrayevega
telegrama predsedniškemu kan-
didatu republikanske stranke.

**Reed napovedal
boj Rooseveltu**

**Konvencija "ustavnih"
demokratov v Detroitu**

**St. Louis, Mo. — Bivši zvezni
senator James Reed je pozval
vse "ustavne" demokrate, naj
se zberejo 7. avgusta v Detroitu
ter tam razpravljajo o načrtih,
da se razbije demokratska stran-
ka, ki je prišla pod kontrolo Ro-
oseveltovih "boljševikov". Da li
se bodo Rooseveltovi nasprotniki
v demokratski stranki odzvali
pozivu, še ni znano. Večina vodi-
teljev Ameriške lige svobode bo
nedvomno šla v Detroit, ne pa
"Al" Smith, bivši predsedniški
kandidat demokratske stranke.
On bo še nadalje vodil ofenzivo
proti Rooseveltovi administraci-
ji na svoj način.**

**Newton D. Baker, vojni tajnik
v Wilsonovem kabinetu, ki je se-
daj glavni pravni svetovalec elek-
trarskega trusta, je naznanil, da
se bo udeležil konference. Sli-
čne izjave so podali nekateri dru-
gi demokrate, ki tvorijo desno
krilo v stranki.**

**Reed je pričel napadati Roose-
velta kmalu potem, ko je poročil
žensko, ki obratuje večje število
tovarn ženskih oblek v Kansas
Cityju in okolici. Ko je bil uve-
lavljen zakon gospodarske obno-
ve, je bila Reedova soproga po-
zvana, naj zviša delavcem plačo
in akrajša delovnik, ker je razka-
čilo Reeda. Sel je v Washington
in zahteval "izjemo" za to tovar-
no, češ, da ne morejo plačevati
tako visoke mezd kot oblačilne
tovarne v New Yorku in nekate-
rih drugih mestih. Uradniki u-
prave NRA so mu dali nekaj kon-
cesij, toda Reed ni bil zadovoljen
in od tistega časa vedno opozicijo
proti Rooseveltovi administraci-
ji. Postajal je glavni vodja "ustav-**

**ponovno urgirala Italijo, Nem-
čijo in Anglijo, naj se hitro od-
ločijo za nevtralnostni pakt gle-
de civilne vojne v Španiji. Mus-
solini in Hitler sumljivo molči-
ta, Anglija je pa odgovorila
Franciji, da se v principu stri-
nja z njenim predlogom, toda v
nevtralnostnem sporazumu mo-
rajo biti vse evropske države, ki
izdelujejo in prodajajo orožje
in strelivo. Dalje hoče Anglija
vedeti, če je Francija že dala
kakšno pomoč španski vladi.
Medtem pa angleške družbe
prodajajo letala in strelivo —
vsakomur, ki ga hoče kupiti:
španskim fašistom in španskim
levičarjem.**

**Delavski svet kriti-
zira Lewisov odbor**

**Brezposelni oblegajo
illinoisko zbornico**

**Zborovanje elektrarskih delavcev v Mexico Cityju, ki je re-
zultiral v oklicu stavke proti Mexican Light & Power Co., katero
kontrolira angleški kapital.**

Lewis pobija izjavo jeklarskega trusta

**Zavajalna statistika o
mezdah jeklarskih
delavcev**

Washington, D. C. — (FP) —
John L. Lewis, predsednik rudar-
ske unije in načelnik Odbora
za industrijsko organizacijo,
je označil trditve Ameriškega
Jeklarskega in železarskega in-
stituta, organizacije jeklarskih
magnatov, da je povprečna meza
delavskih delavcev 18 od-
stotkov višja kakor delavcev, ki
so uspešni v drugih industrijah,
za potvarjanje dejstev. On
pravi, da je jeklarski trust na-
menoma zmešal statistična po-
ročila in številke, ki so drugače
točne, da dokazuje, da delavci v
jeklarski industriji prejema-
jo sorazmerno visoke plače.

**Jeklarski inštitut trdi, da je
bila povprečna plača jeklarskih
delavcev v zadnjem marcu 66
centov na uro, \$26 na teden, do-
čim je bila plača delavcev v dru-
gih industrijah 57 centov na u-
ro, ali \$22 na teden.**
Lewis v svojem odgovoru na-
glaša, da je jeklarski inštitut
uključil v svojem poročilu tudi
delavce in otroke, ki so uspešni
v tekstilni in tobačni indu-
striji na jugu. "Trust se ne bi
smel ponašati, če plačuje višje
mezd kakor tekstilna in tobač-
na industrija delavkam in otro-
kom na jugu, kjer prevladuje
velikansko izkoriščanje delav-
cev," pravi Lewis. "Ako se me-
de v jeklarski industriji primerja
z onimi, ki jih prejema-
jo delavci v drugih težkih industrijah,
je jasno, da so veliko nižje.
Rudarji na polju trdega premo-
ga prejema-
jo 83 centov na uro,
oljni delavci 82 centov in stavbni
delavci 90 centov na uro."

**Lewis priznava, da so neka-
tere jeklarke korporacije zvi-
šale mezd, odkar je njegova
organizacija pričela z organiza-
torično kampanjo, da tako pre-
preči organiziranje delavcev,
zaeno pa pravi, da nima nobena
druga industrija tako slabega
rekorda kakor jeklarska. Ko je
delež opazila depresija, je bi-
la jeklarska industrija prva, ki
je začela s splošno redukcijo
mezd. Povprečna tedenska meza
delavskih delavcev je bila
nižja na \$15 in šele v tem le-
tu, ko je jeklarski trust spoznal,
da so se delavci pričeli organizi-
rati, je pričel zviševati mezd,
da tako prepreči uspeh organi-
zatorične kampanje.**

Italijansko-nemška in- tervencija v Španiji razburja Evropo

(Nadaljevanje s 1. strani.)
ljena zavreči nevtralnost in pri-
skočiti na pomoč španski demo-
kratični republiki, ako so si fa-
šistični režimi Evrope izbrali
Španijo za svojo bojno fronto
proti demokraciji.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
G. Dobosy govori sedem jezikov, i-
ma prijetno osebnost, pozna potrebe
potnikov ter je kot usvarjen za vod-
nika.

**Ce se vračate v domovino, da se
udeležite raznih prijetnih zabav, bo-
ste kot gost delišni iskrenega spre-
jema. Za vse podrobnosti vprašajte
tega ali onega zastopnika Hamburg-
American Linije in North German
Lloyd.**

"Adv.)

Črda ovac na mostu čez reko Kaw, Lawrence, Kans.

